۶۷۲۹ پنجشنبه ۲۴ اسفند ۱۴۰۲ ■ ۳ رمضان ۱۴۴۵

روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران

ویژه فرهنگ، هنر و رسانه

جام جم

وضعیت تئاتر را در سال ۱۴۰۲ بررسی کرده‌ایم

حرکت روبه جلو با شتاب کم

صفحه ۸

پیمان جبلی
رئیس رسانه ملی مطرح کرد

تنوع برنامه‌سازی در دستور کار سیما

۷

علی قوی‌تن، کارگردان فیلم «زندگی و زندگی» در گفت‌وگو با «جام جم»:

کودکان امروز در جست‌وجوی هویت‌شان هستند

۱۰

در گفت‌وگوی «جام جم» با روحا... شریفی اهمیت ثبت خاطرات دفاع مقدس بررسی شد

روایت روزهای پیام‌بری

۱۱

نگاه

شکوفایی دوبله در دوره تحول

فرشید شکیبا
مدیر دوبلاژ تلویزیون

دوبلاژ تلویزیون یکی از کهن‌ترین واحدهای سازمان صداوسیماست و به تبع آن مدیران و گویندگان دوبله‌ای جزو باسابقه‌ترین افراد در رسانه‌ملی هستند، به گونه‌ای که این عزیزان بیش از نیم‌قرن بی‌وقفه در حال فعالیت هنری هستند.

در دوره تحول چند راهبرد در دستور کار رسانه‌ملی قرار گرفت که توجه به جایگاه هنری و حرفه‌ای گویندگان گفتار فیلم (دوبلور)، ارتقای سطح کیفی آثار با بهره‌مندی از پیشکسوتان و هنرنمایی جوانان بااستعداد و طراحی و ایجاد فرآیندهای جدید برای استفاده بهینه از آثار دوبله‌شده برای شبکه‌های سراسری از مهم‌ترین آنها به‌شمار می‌آید. در حال حاضر ۲۵۰ گوینده گفتار فیلم فعال و بیش از ۴۰ نفر مدیر دوبلاژ داریم که از ۱۲ زبان رایج دنیا آثار ترجمه‌شده را دوبله می‌کنند.

هنرمندان دوبله در سال ۱۴۰۲ بیش از ۲۵۰ فیلم، ۱۲۰ عنوان مجموعه و ۲۲۰ عنوان مستند جدید را دوبله کردند که این مهم به همدلی، همراهی و تلاش بی‌وقفه هنرمندان دوبله رقم خورد. دوبلاژ تلویزیون با تغییر رویکرد صرفا به دوبله فیلم یا سریال بسنده نکرده و با رخدادهای مهم و حساس بین‌المللی همراه شده که از آن جمله می‌توان به دوبله جلسه استیضاح مدیرعامل تیک‌تاک در مجلس نمایندگان آمریکا اشاره کرد.

البته موضوع‌های متنوع ملی و مذهبی همچون ماه مبارک رمضان، حج، محرم و حتی میان برنامه‌هایی با موضوع بهینه‌سازی مصرف انرژی و انرژی هسته‌ای نیز دوبله و از شبکه‌های مختلف سیما پخش شده است. از آنجا که تلویزیون بزرگ‌ترین پایگاه دوبله در کشور محسوب می‌شود، بنا داریم صداهای جدید را شناسایی کنیم و با حمایت از جوانان مستعد زمینه رشد و حرکت دوبله را فراهم سازیم؛ چراکه نیروی جوان در هر حرفه سبب پویایی و رشد آن می‌شود.

شیوه‌نامه جدیدی برای جذب گویندگان و دوبلورها طراحی شده تا جذب و آموزش با برنامه‌ریزی همراه باشد. نگاه ما در فضای دوبله توسعه‌ای است که امیدوارم حمایت از این هنر بیش از پیش مورد توجه همه مسئولان باشد.

زاویه‌دید

بهار طبیعت و عبادت؛ پیوند فرهنگی اقوام ایرانی

فرصتی فراروی اصحاب فرهنگ، هنر و رسانه

مهدی توکلیان
کارشناس رسانه و عکاس

۱ زمان حاضر را می‌توان دوره گذار از حیات قومی به حیات شهری دانست. امروزه شهرها و کلانشهرها دارای جمعیت متفاوتی از اقوام مختلف هستند. گردهم آوردن افرادی از اقوام گوناگون از چهار گوشه ایران و همزیستی و همکاری ایشان با یکدیگر در فضایی واحد به‌عنوان نمونه‌ای از کشور ایران گامی مهم در راه احیای ویژگی‌های قومی و فرهنگی است. هرچند تسلط فرهنگی غرب و جهان‌بینی خرد انسان‌گرا، ارزش‌های موجود در بسیاری از جوامع را طی چند قرن اخیر دستخوش تغییرات شگرفی قرار داده اما فرهنگ‌های زنده، همچون انسان‌هایی که آفریننده آن هستند، همیشه ققنوس‌وار، توان از نو برخاستن را دارند و به همین دلیل باید از تاریخ و فرهنگ گذشته نیز الهام گرفت.

۲ وجود اقوام ایرانی در مرکز ایران اسلامی فرصتی برای به نمایش گذاشتن ویژگی‌های فرهنگی اقوام گوناگون ساکن ایران است تا امکان نمود ارزش‌های اقوام ایرانی فراهم آمده و زمینه آشنایی اقوام با یکدیگر مهیا شود؛ فرصتی مناسب و ایامی خاص که در آن همه در تجربه دیدن و شنیدن مشترک هستند و دست‌کم با ردوبدل‌کردن چند نگاه یکدیگر را به رسمیت می‌شناسند. این‌گونه گردآوردن اقوام موجبات تعامل را سبب می‌شود. فرارسیدن بهار طبیعت و همزمانی آن با ماه عبادت و نیایش زمینه برونداد مثبت ارزش‌های قومی با هدف نمود اصل کثرت در عین وحدت اقوام ایرانی را فراهم می‌کند. شریک‌شدن در تجربه مثبت، انسان‌ها را به یکدیگر نزدیک و در قبول یکدیگر آنچنان که هستند یاری می‌کند.

۳ مکان‌های عمومی بسان مسجدها، حسینیه‌ها و تکیه‌گاه‌ها در ایام مناسبتی خاصی از سال چون ماه مبارک رمضان و محرم و صفر ابزار از بین بردن احساسات خشونت‌بار شهری می‌شوند که در اثر تنهایی و بی‌توجهی متوجه شهرنشینان جدید است. در حالی که افراد پس از انجام یک مراسم یا شریک‌شدن در طعمی برابر ممکن است فقط لحظه‌ای مشترک را تجربه کنند اما همین اشتراک در احساس، خشونت بیگانگی را تلطیف می‌کند. مکان عمومی لحظه‌ای آرام و گذراست؛ لحظه‌ای است که در عبور و مرور روزمره شهری سکون دارد و تفکر و آموزش در آن رایج است؛ البته این نیز بخش مهمی از زندگی شهری است که انسان در سرعت و بی‌تفاوتی که هر شهر بزرگ آن را تولید می‌کند، برای حیات سالم شهری به آن نیاز دارد.

۴ سنت‌ها و آداب و رسوم اقوام مختلف ایرانی در بستر مکان‌های عمومی آموزنده، شکلی جدید می‌گیرند و براساس اعتقادات مردمان همان منطقه، خاستگاه شهروندان همان زیست‌بوم می‌شوند؛ هرچند نتیجه یک زندگی مشترک کوتاه‌مدت است اما واقعیت آن فراتجربه‌ای است. به بیان دیگر بهره‌ور با پیگیری موضوعاتی مرتبط با اطلاعات کسب‌کرده و تجربه‌های نوین حضور در این فضای معنوی، ناخودآگاه، اثراتی بلندمدت از این حضور، تجربه و ادراک را می‌پذیرد.

آنچه می‌تواند به این تجربه از دیگری کمک کند، موجودیت ارائه‌های هنرمندانه تصویری و مبتنی بر شناخت از آیین و فرهنگ، تصاویر و نگارگری‌های کهنه و مدرن براساس آموزه‌های دینی، اشیای قدمت‌دار میراثی و تمدنی سرزمین‌ها و اقوام مختلف، تجربه بهره‌مندی از خوراک‌های مطبوع و سنتی اقوام هر منطقه و دیدن مراسم‌ها و آیین‌های سنتی و رسوم قدیمی است. از این رو، ضرورت توجه به برگزاری مراسم‌های آیینی و سنتی با تکیه بر اصل تنوع مکان، از تعریف و تنظیم رخداد فعالیت‌های غیرهمسو با آیین‌های ایرانی-اسلامی جلوگیری شود.

۵ واکاوی رویدادهای جمعی برخاسته از اقوام متنوع و متکثر ایرانی یادآور فرصتی مناسب برای اصحاب فرهنگ، هنر و رسانه است تا ضمن بازشناخت موضوعات مربوط به سنت‌ها و آیین‌های این رویداد بهارانه، توجهی بیشتر داشته باشند. ارائه مفاهیم و برداشت‌ها و روایت‌های هنرمندانه و خلاقانه از بهار عبادت و طبیعت در معرفی بهتر و بیشتر ایران اسلامی به نوجوانان و جوانان علاقه‌مند به مطالعه و پژوهش درباره سرزمین مادری کمک قابل توجهی خواهد کرد. تصور را باید تصویر کرد و با زبان هنر و رسانه با مخاطب سخن گفت. ایده‌ها را تا لحظه عملی شدن و ثمر دادن، هرچند درازمدت، باید پی گرفت، برای رسیدن به شکوفائی و خلاقیت نباید شتابزده و با تعجیل اقدام کرد؛ زیرا فرهنگ اسلامی و تمدن اسلامی همواره در مصاف با معضلات جدید و نیز در چالش با مکاتب و تمدن‌های دیگر، شکفته است و پاسخ به شبهه بدون شناخت شبهه، ممکن نخواهد شد. با عنایت به اصل کثرت در عین وحدت، ظرفیت مهم مناسبت‌های با ریشه اسلامی و رویکردی ایرانی و برگزاری آیین‌های سنتی و منطقه‌ای اقوام ایرانی واجد ویژگی‌های فعالیتی با الزامات خاص هر منطقه است و این ظرفیت زمانی و مکانی، می‌تواند امکان نمود و نمایش جنبه‌های پذیرفته ناشی از تفاوت‌های فرهنگی اقوام و ملل را فراهم آورد. اقوام شریف ایرانی، بنابر رسم دیرینه خود برنامه‌هایی انعطاف‌پذیر در ادوار زمانی متفاوت (سالانه/ فصلی/ ماهیانه/ هفتگی/ روزانه و شبانه) و نیز همزمان متعلق به چند قوم در تعریف نظام فعالیتی خود را ضروری می‌دانند و در برنامه‌ریزی منظم و هدفمند نسبت به اجرایی شدن برنامه‌های خود اقدام می‌کنند و همواره نسبت به تنظیم برنامه‌های جمعی اقوام در زیست‌بوم منطقه برگزاری برنامه‌ریزی دارند.

شناخت و دانایی باعث می‌شود وفاداری به اصول و اخلاق و منطق در تمام شئون جامعه بیدار بماند

۶ ناگفته پیداست که چنین پتانسیلی و باتوجه به جامعه هدف و مخاطب گسترده آن با برنامه‌ریزی شایسته می‌توان در کنار ایجاد محمل‌های هنری برای ترویج باورهای فطری، اخلاقی و انسانی، زمینه ترویج و رشد عرصه‌های بسیاری از جمله زمینه‌های اقتصادی و رونق‌بخشی اقتصاد هنر را فراهم ساخت.

هنرمندان و کنشگران در حوزه رسانه با نگاهی نو می‌توانند از تبدیل فضای فرهنگی کشور به سکوت مرداب گونه یا تلاطم گرداب وار، وارهند و در بالا بردن سطح تفکر اجتماعی با هدف بالا بردن استفاده از فرصت ملی و معرفی ظرفیت‌های اقوام ایرانی ازرواج درگیری‌های غلط و منحط قبیله‌ای یا فرهنگ فاسد بیگانه جلوگیری کنند، چراکه اصحاب فرهنگ، هنر و رسانه فهیم و فرهیخته، صاحبان خرد و احساسند و خردمندان و نخبگان هر جامعه‌ای باعث می‌شوند تا عزم و بیداری و خودآگاهی در نسل‌های بعد از خود نیز بیدار بماند و با روایت صحیح و بهنگام نسل‌های بعد از خود را از افراط و تفریط، نجات داده و راه ترقی و تکامل را نه در جمود و تحجر و نه در خودباختگی و تقلید بلکه در نشاط اجتهادی و تولید فکر علمی و دینی ترویج کنند. شناخت و دانایی باعث می‌شود وفاداری به اصول و اخلاق و منطق در تمام شئون جامعه بیدار بماند و در فضای فناورانه و رشد رسانه‌های نوظهور سؤالات و شبهات را بی‌پاسخ نگذارد که خود فی‌نفسه یک پیروزی و دستاورد است و باید آن را گرامی داشت.

۷ هویت ایرانیان، چند بعدی یا ترکیبی است و میان ابعاد یا منابع هویت بخش جامعه ایرانی تناقض، تعارض و ناسازگاری وجود ندارد، بلکه هویت جمعی فرهنگی جامعه ایرانی همزمان از چند منبع مختلف سرچشمه گرفته و به‌دلیل خصلت تدریجی، تاریخی و استمراری بودن فرآیند تکوین هویت‌های مختلف، آنها در شرایط سازگاری و انطباق با همدیگر قرار دارند. شش‌گروه عمده قومی (ایرانی) شامل کردها، بلوچ‌ها، آذری‌ها، عرب‌ها، ترکمن‌ها و لرها است. هویت قومی و هویت ملی هر دو در میان اقوام ایرانی به‌طور توأمان، قوت و برجستگی دارند و میان آنها رابطه تعارض‌آمیز و قطبی وجود ندارد. همچنین میان ابعاد فرهنگی و اجتماعی هویت قومی و ابعاد فرهنگی (و تا حدودی اجتماعی) هویت ملی رابطه مثبت و قوی برقرار است، چراکه به تعبیر مدبرانه مقام معظم رهبری مدظله العالی اقوام ایرانی، فرزندان ایران اسلامی هستند و لذا بهره بردن از هنرهای سنتی ایرانی-اسلامی و استفاده از هنرهای بومی و قومی با توجه به غنا و تنوع عناصر هنرهای پدیدار آمده در فرهنگ و تمدن اسلامی، این امکان را برای فعالان فرهنگ، هنر و رسانه فراهم می‌کند تا از تمام قابلیت‌ها و توان بصری و بیانی آنها به نحوی صحیح استفاده کنند و با توجه به غنا و تنوع هنرهای بومی و قومی مناطق مختلف ایران اسلامی، می‌توانند به نحو شایسته‌ای از عناصر تصویری و تمهیدات بصری هنرهای هر منطقه با معرفی فناورانه و هنرمندانه آیین‌ها و آداب و رسوم هر منطقه در برونداد رسانه‌ای ایران اسلامی به جهانیان استفاده کنند.